

З історії музично-теоретичного відділу

Ужгородський музичний фаховий коледж імені Д. Є. Задора, маючи чисельні визнання в Україні та закордоном, є одним із центрів професійної музичної освіти в Україні. Мальовнича природа та неповторні співочі традиції стали передумовою народження багатьох мистецьких дарувань.

Бурхливий розвиток культури і мистецтва в період 20-30-х років минулого століття заклали основи, необхідні для старту. У 1945 році відкриваються перші музичні школи в Ужгороді і Мукачеві, а в наступному 1946-му своє літочислення розпочало Ужгородське музичне училище, яке очолив видатний композитор, піаніст, фольклорист і викладач Дезидерій Задор, ім'я котрого музичний коледж носить з 1991 року.

Музичне середовище 1920-1930-х років об'єднало талановитих музикантів, випускників вищих музичних закладів Європи. Разом з виконавською діяльністю, вони вели активну просвітницьку і викладацьку роботу. Приватну скрипкову школу відкрила В. Ромішовська, фортепіанну – Ж. Лендел. Основи музичної грамоти і хорового співу були необхідними предметами навчання в духовних семінаріях краю. У момент відкриття музичного училища вже існував необхідний викладацький потенціал, що складався з енергійних і освічених музикантів. На 14-му році функціонування навчального закладу створюється наймолодший з його відділів – теоретичний. У зв'язку із зростанням в області процесу розповсюдження музичної освіти, відкриттям нових музичних шкіл, виникає необхідність у викладачах з фаховою теоретичною освітою, які володіли б широким аналітичним і практичним інструментарієм для розвитку слухових музичних здібностей студентства і залучення їх до світової музичної спадщини.

До заснування відділу музично-теоретичні дисципліни вели в основному або виконавці-практики, або хормейстери. Серед перших викладачів з базовою теоретичною освітою були молоді випускники Київської консерваторії Г. Стадник, Казанської – В. Ейхлер. Роботу в училищі із заочним навчанням поєднували Г. Басараб і Є. Молнар (Львівська консерваторія), І. Попова (Саратовська консерваторія). Поряд з ними впродовж років теоретичні дисципліни - сольфеджіо, теорія, гармонія вели хормейстери М. Гудзь, Й. Сулінчак, С. Арпа, Й. Гарчар, В. Карабан (пізніше він одержав диплом теоретика у Львівській консерваторії). Предмет аналіз музичних творів довгий час вів талановитий музикант, піаніст за освітою Омелян Кобулей, котрий через деякий час, як і Дезидерій Задор, переїздить до Львову та продовжує викладацьку роботу у Львівській консерваторії.

Клас композиції плідно і результативно вів один з фундаторів Закарпатської композиторської школи Іштван Мартон. Завдяки заняттям по композиції з І. Мартоном професійними композиторами стали Є. Станкович, А. Затін, К. Ендрік, В. Волонтир, В. Теличко, М. Кадар та інші.

В перші роки роботи відділу серед його викладачів склалося середовище палких ентузіастів своєї справи. Формування поглядів, позицій

повсякчас набувало дискусійного характеру - неминучого для ствердження нового. Гостра полеміка «теоретиків» з «практиками» відшліфовувала методичні переконання останніх, з часом це сприяло створенню обґрунтованих методичних систем у викладанні таких дисциплін як сольфеджіо, теорія музики і гармонія.

Викладання предмету музична література потребувало особливої уваги. За відсутності достатнього комплектування бібліотеки і фонотеки, перші викладачі аналітичну частину уроку якісно доповнювали власним співом, грою оперних фрагментів та симфонічних творів з клавирів. Студенти коледжу 60-х років запам'ятали уроки музичної літератури як жваве спілкування з «живою» музикою, згадували їх з особливою любов'ю і вдячністю.

В період з 1946 до 1960 року (до моменту заснування відділу) музично-теоретичні дисципліни на виконавських курсах викладали: Д. Задор (*перший викладач теорії музики, сольфеджіо та гармонії*), Н. Варивода (*перший викладач музичної літератури*), С. Грдлічка, М. Гудзь, В. Хохлова, І. Калош, А. Лаздинь, І. Мартон, В. Гошовський, В. Хоменко, О. Кобулей, А. Букаєва та інші.

В 70-ті роки викладацький склад предметної комісії поповнили З. Желтвай, О. Левіна (Готесман), Н. Олійник, Л. Мокану, С. Топерцел (Ерделі), І. Кухта, М. Світлик, у 80-ті: О. Новикова (Керекеш), В. Теличко, П. Кульбовський, Є. Ситар, В. Мадяр-Новак, Ю. Чекач, В. Зайцева, С. Швець, І. Бунда, Н. Марченкова, Г. Стефанюк, О. Пруднікова, у 90-ті: М. Каралюс (Керестей), Я. Рак, Т. Росул, Н. Бізіля (Домище), Н. Пришляк (Уйфолуші), у 2000-х: Н. Піцур, К. Оленич, М. Янчар, К. Кашшай, В. Тюпа-Павай (Тюпа), Н. Стинич, К. Кудашева (Жданович), І. Дідик (Домище).

За роки плідної праці відділ закінчили більше 200 випускників. Значна частина з них отримали вищу освіту в елітних вищих музичних закладах України та закордону. Деякі випускники відділу змінили свою долю пов'язавши її з новим професійним профілем, стали фаховими юристами, істориками, мовознавця, медиками.

Переважає більшість випускників теоретичного відділу працює в мистецьких школах краю, дехто за кордоном. «Географія» їхнього мешкання охоплює всі континенти планети: Європа, Америка, Азія, Австралія. Будучи професіоналами своєї справи, випускники відділу користуються авторитетом, постійно готують якісне поповнення студентського складу.

Серед випускників теоретичного відділу є чимало іменитих постатей, таких, котрі за значенням діяльності вийшли за межі Закарпатського краю. Оксана Лиховид – заслужена діячка мистецтв України, членкиня правління Національної спілки композиторів України, членкиня президії Спілки українських композиторів Америки, докторка музики Українського музичного інституту у Нью-Йорку; Віктор Теличко – заслужений діяч мистецтв України, доцент, голова Закарпатської організації Національної

спілки композиторів України, лауреат міжнародного конкурсу «Caspí art», лауреат Всеукраїнської премії імені В. Косенка, обласної премії імені Д.Є.Задора, лауреат обласної премії імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв; Юрій Чекан – доктор мистецтвознавства, професор кафедри культурології Українського католицького університету, лауреат Всеукраїнської премії імені М. В. Лисенка, член правління Національної спілки композиторів України, магістр міжнародного права; Катерина Цірікус – кандидатка мистецтвознавства, членкиня правління Національної спілки композиторів України, доцентка Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка; Ігор Назаренко – кандидат педагогічних наук, заступник декана Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б. Хмельницького, доцент кафедри мистецтва та художньої освіти; Віра Мадяр-Новак – кандидатка мистецтвознавства, лауреатка обласної премії імені Д. Задора, заслужена діячка мистецтв України; Тетяна Росул – кандидатка мистецтвознавства, доцентка, членкиня Національної спілки композиторів України, лауреатка обласної премії імені Д. Задора; Михайло Світлик - відмінник освіти України, лауреат обласної премії імені Д. Задора; Марія Каралюс – заступниця декана музично-педагогічного факультету Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, членкиня НТШ; Олеся Прилепа – кандидатка мистецтвознавства, наукова співробітниця Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнології імені М. Т. Рильського Національної академії наук України; Віктор Мошшані – соліст Угорської національної опери; Іштван Геді – диригент Українського національного оркестру, директор Українського центру мистецтв; Ганна Пеліна – кандидатка мистецтвознавства та багато інших.

На чолі предметної комісії відділу в різні роки були Г. Стадник, В. Ейхлер, Г. Басараб, Й. Гарчар, І. Попова, Є. Молнар, М. Світлик. З 1989 до 2007 року на відділі були створені дві циклові комісії: «Теорія музики» голова – старший викладач Н. Олійник і «Музична література та фольклор» голова І. Попова, відмінник освіти України, член Національної спілки композиторів України, лауреат обласної премії імені Д. Задора, згодом – Л. Мокану, відмінник освіти України, член Національної спілки композиторів України, лауреат обласної премії імені Д. Задора. Обидві комісії склали викладачі трьох поколінь за віком. Старші, маючи великий досвід, передавали набуті традиції молодшим. З 2007 року комісії об'єднано. Н. Олійник очолювала відділ до 2012 року. З 2012 року голова циклової комісії «Теорія музики» - Н. Стинич.

За роки роботи відділу сформована власна бібліотека і фонотека. Відносно невелика кількість студентів створює сприятливі умови для їхнього згуртування в єдину дружню родину. Щороку традиційно вечори теоретиків збирають велику аудиторію зацікавленої публіки. Їхня традиція виникла наприкінці 60-х років. Тоді ж був створений «Гімн теоретиків» (слова і

музика ветеранів відділу: Г. Басараб та І. Попової), який незмінно завершує кожна таку зустріч.

Викладацький склад з освічених фахівців забезпечує високий рівень вимог і знань студентів. Щорічна участь викладачів та студентів музичного коледжу у наукових заходах: Всеукраїнських та Міжнародних конференціях підтверджують рівень освіченості та їх фахову підготовку. Кожен з викладачів відділу з великим ентузіазмом та відданістю передає свій великий досвід молодшому поколінню, виховуючи відповідальність перед засновниками професійного мистецтва на Закарпатті. Завдячуючи дружній, невимушеній, творчій атмосфері Нашого у роках Славетного Ужгородського музичного фахового коледжу імені Д.Є.Задора, теоретичний відділ продовжує свій плідний творчий шлях.

*Голова циклової комісії «Теорія музики»
Наталія Стинич*